

บทที่ 3

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรของชุมชนท้องถิ่นเพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวบนเส้นทาง R3E แบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ระยะคือ ระยะเตรียมการการวิจัย ระยะดำเนินการและระยะประเมินผล โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ระยะเตรียมการวิจัย (Pre-research Phase)

ทำการประชุมนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยเพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงาน และประชุมร่วมกับโครงการย่อยอีก 2 โครงการจำนวน 3 ครั้ง (วันที่ 20 กันยายน 2 ตุลาคม และ 3 พฤศจิกายน 2551) จัดประชุมผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ สมาชิกอบต. หัวหน้ากลุ่มอาชีพในชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการและขอความร่วมมือระหว่างวันที่ 2 กันยายน- ตุลาคม 2551 รวม 3 ครั้งมีผู้ร่วมประชุมทั้งสิ้น 158 คนคณะผู้วิจัยได้ทำการ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยได้ทำการ การสำรวจ ศึกษาชุมชนเบื้องต้น คัดเลือกชุมชน การเข้าสู่ชุมชนในขณะนี้เป็นการเดินทางเข้าไปอย่างไม่เป็นทางการ และการเตรียมผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่ในการเดินทางไปสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลร่วมกับนักวิจัย

ในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการ การศึกษาความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1.1 การทบทวนบริบทการท่องเที่ยวของตำบล นักวิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำจำนวน 5 คนและสำรวจพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยว หมู่บ้านสันทรายทองงาม บ้านสบกก บ้านแซว บ้านท่าขันทอง บ้านสวนดอก บ้านแม่เอบ ผสมผสานกับการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ

1.2 จัดประชุม ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ สมาชิกอบต. หัวหน้ากลุ่มอาชีพในชุมชน จำนวน 100 คน เพื่อทบทวนบริบทการท่องเที่ยวของตำบล และสำรวจปัญหาและความต้องการในการพัฒนาบุคลากรเบื้องต้น

1.3 นำข้อมูลจากการสำรวจในข้อ 1.2 มาจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นและต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวและความต้องการฝึกอบรม โดยก่อนเก็บข้อมูลได้สร้างแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติพิจารณา แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ตอนคือ

- 1) ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ
- 2) ความคิดเห็นต่อการพัฒนาตำบลบ้านแซวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นคำถามแบบเลือกตอบ 5 ข้อ

3) ความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลบ้านแซวเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 15 ข้อ

4) ความต้องการฝึกอบรมเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

5) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1.4 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชน ทำการสุ่มโดยการทำ cluster ตามเขตการปกครองประชากรในอบต. 15 หมู่บ้าน เลือกสุ่มหมู่บ้านที่มีศักยภาพการท่องเที่ยว 7 หมู่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้านทำการสุ่มสุ่ม แบบเจาะจงจากกลุ่มคน 3 กลุ่มหมู่บ้าน ละ 45 คนรวมจำนวน 270 คนคือ ผู้นำชุมชน หมู่บ้านละ 3- 5 คน ประธานกลุ่ม/สมาชิกกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ๆ จำนวน 5-10 กลุ่ม และประชาชนทั่วไป 10-30 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมา 246 ชุด ดังนี้

ตารางที่ 3-1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านแซว	39
3	บ้านท่าขันทอง	45
7	บ้านสบกก	45
8	บ้านสวนดอก	31
9	บ้านห้วยกว๊าน	45
10	บ้านสันทรายกองงาม	29
11	บ้านแม่แอบ	12
รวม		246

1.5 นำข้อมูลมาประมวลผลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวนำมาหาค่าความถี่และร้อยละ ระดับความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการฝึกอบรมนำมาหาค่าความถี่และค่าร้อยละ

1.6 สรุปข้อมูลจากการศึกษาเสนอให้ อบต.รับทราบ และขอความเห็นชอบในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

2. ระยะดำเนินการวิจัย (Research Phase)

เป็นการนำผลการสำรวจในระยะที่ 1 มาศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน และพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ การกำหนดแผนงาน โครงการและการจัดการ การ

ปฏิบัติตามโครงการ ในระยะที่ 2 ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรมคือ การพัฒนาหลักสูตรแล
คู่มือการฝึกอบรม การพัฒนาศักยภาพ และการทดสอบการปฏิบัติ

2.1 การพัฒนาหลักสูตรและคู่มือการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวดำเนินการดังนี้

1) นำผลการวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรจากเวทีประชุมและจากการ
สำรวจโดยใช้แบบสอบถามมาคัดเลือกหลักสูตรที่จะจัดอบรม โดยนำผลการสำรวจไปสอบถาม
ความเห็นของผู้นำชุมชน เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนกับการอบรมของหน่วยงานอื่น และโครงการวิจัยย่อย
ได้ข้อสรุปว่าควรจัดการอบรม 4 หลักสูตรคือ การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลบ้านแซว
การต้อนรับนักท่องเที่ยว การจัดงานประเพณีและการแสดง และการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

2) จัดทำแผนพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนด
ระยะเวลา สถานที่และคัดเลือกผู้ที่เข้ารับการอบรม

3) ศึกษาข้อมูลวิทยุภูมิจากการศึกษาหลักสูตรการฝึกอบรมอื่นๆ เช่นหลักสูตร
โครงการลงทุนเพื่อสังคม (SIP) SawasdeeHost, หลักสูตรอบรมของ ท.ท.ท. สถาบันพัฒนาฝีมือ
แรงงาน ฯลฯ และปัญหาที่สำรวจพบมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการอบรมและกำหนด ทักษะที่
ต้องการในการฝึกอบรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรการ
ฝึกอบรม จำนวน 4 หลักสูตร

4) นำหลักสูตรการฝึกอบรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้นำชุมชนให้มีส่วนร่วมพิจารณาและ
ปรับปรุงแก้ไข

5) จัดทำแผนการฝึกอบรม จัดหาวิทยากรและจัดทำคู่มือการฝึกอบรม

6) จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เอกสารการอบรม

2.2 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว ดำเนินการดังนี้

1) จัดทำกำหนดการฝึกอบรมตามความพร้อมของชุมชน

2) จัดการฝึกอบรมบุคลากร จำนวน 4 หลักสูตร ระหว่างเดือนมกราคม 2552 ถึง
พฤษภาคม 2552

3) จัดทำแบบประเมินศักยภาพของบุคลากรหลังการฝึกอบรม โดยแบบประเมินอิง
เกณฑ์ด้าน ความรู้ ทักษะ เจตคติ ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทำการเปรียบเทียบศักยภาพและ
ความพร้อมก่อนและหลังการฝึกอบรมเพื่อหาพัฒนาการของผู้เข้ารับการอบรม

4) จัดการประเมินผลการฝึกอบรมและการประเมินความก้าวหน้าของทักษะด้าน
ต่างๆตามที่กำหนด แสดงผลการประเมินเป็นคะแนนเฉลี่ยและความก้าวหน้าเป็นคำร้อยละ
ประกอบกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม

5) ปฏิบัติการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ (การแต่ง การบริการที่พัก อาหาร ของที่ระลึกและ แหล่งท่องเที่ยว) ร่วมกับ โครงการการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว โครงการการพัฒนาโฮมสเตย์

2.3 การจัดทำแนวปฏิบัติของชุมชน

ในขั้นตอนนี้ได้กระตุ้นให้ชุมชนจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและแนวปฏิบัติของชุมชน หลังการอบรม โดย

- 1) รวบรวมข้อมูลจากการระดมความคิดของผู้นำทั้ง 15 หมู่บ้าน เพื่อให้ได้แหล่งท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- 2) คัดเลือกคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระดับตำบล โดยผู้เข้าอบรมเป็นผู้คัดเลือกคณะทำงานด้วยตนเอง
- 3) จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว และนำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเสนอต่อคณะกรรมการการท่องเที่ยวของตำบล
- 4) ปรับปรุงแผนพัฒนาและนำไปเสนอเป็นแผนพัฒนาของตำบลบ้านแซวเพื่อนำเสนอขอความเห็นชอบเป็นแผนพัฒนาของตำบลบ้านแซวต่อสภาตำบล เป็นเอกสารเพื่อใช้ประกอบการขออนุมัติโครงการและงบประมาณจากสภาตำบลและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. ระยะการติดตามและประเมินผลโครงการ (Monitoring and Evaluation Phase)

เป็นการประเมินความสำเร็จและตรวจสอบผลการพัฒนาศักยภาพโดยทีมวิจัยว่าก่อนเสร็จสิ้นโครงการวิจัยชุมชนมีระบบในการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเองได้ โดยมีกระบวนการคือ

- 3.1 การจัดตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวของตำบลจำนวน 15 คนประกอบด้วยฝ่ายต่างๆ จำนวน 8 ฝ่าย และจัดให้มีการประชุมอย่างน้อย 2 ครั้ง
- 3.2 ติดตามผลการปรับปรุงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวตำบล
- 3.3 จัดทำแนวปฏิบัติของชุมชน โดยให้กลุ่มต่างๆที่ส่งผู้แทนเข้ารับการอบรมจัดการประชุมกลุ่มเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติของชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวตามความพร้อมของชุมชนอย่างน้อย 3 กลุ่มและนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการท่องเที่ยวของตำบล
- 3.4 ใช้การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเพื่อประเมินการบริหารจัดการท่องเที่ยวในกิจกรรมที่จัดทำขึ้น 4 กิจกรรมคือการทดสอบเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ การต้อนรับในโครงการผู้ว่าพาเที่ยว การเข้าประเมินโฮมสเตย์ของคณะผู้ประเมินภายนอก และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคณะกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับประชาชน 120 คนเพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน